

PELLO ZUBIRIA

Haien atzaparretan gaudenez, bankuak nazionalizatu

XXI. mendeko krisi handia etapak errez doa, 1929koaren antza gero eta handiagoa dauka. Amerikako bankuak eta ondoren Europakoak kiebratik salbatu ondoren, orain salbatzaileak -estatuak- dira salbatu behar porrotetik. Azkenean denok galtzaile eta bankuak irabazle bakar?

BANKUEN NAZIONALIZAZIOA EZ zuen inork aipatzen aspaldi hone-tan, ez bada ezker muturreko talde eta militanteek. *Demodé*, komunisten zaharkeria. 2007an lehertu zenetik XXI. mendeko krisitzarra, gero eta analisi gehiago iristen da puntu horretara. Askok banku pribatuak publiko bihurtzea aldarrikatzen du arrazoi etiko edo justiziazkoengatik: denon diruekin salbatu baldin badi-ra leizean amiltzetik, denontzako bitez haien mozkinak. Baina ez dira gutxi neurri hori, bankuen nazionalizazioa, beharrezkotzat jotzen dutenak efikazia ekonomikoan, are derri-gortasun praktikoan, oinarrituta.

Le Monde Diplomatique blog interresgarria egiten du Frédéric Lordon ekonomialariak, *Pompe à Phynance* (Finantza ponpa). Parisko CNRS erakunde publikoko ikasketa buru den Lordonek 2008ko apirilean ekin zion blogari, hasieratik aitortuz Pierre Rimbert antzerkigilearen *Ubu erregea* obrari zor ziola asko.

Hainbestetan taularatua izan den Ubuk pasarte batean dio: “Beste behin ere aberastu egin behar dut, ez dut sos bakar bat lagako”. Baina gaurko Ubu modernoak ez errege bat edo estatu bat, finantza sistema dela ziur dago Lordon. “Zein da gaur gizartea, egindako lan guztia zurrupatuta, odolik gabe utzi eta erabat menderatzen duen indar des-

potikoa? Ez Estatuak, hori ziur (...) aitzitik, bankuen eta akziodunen sistema da lapurreta guzti horren emaitza eskuetan daukana”.

2008tik minbiziak jota dagoen ekonomia kapitalistari jarraipen argia egiten dio Lordonek. Orain arteko hiru sarrerak, frantses hitzuna ez denarentzako barrokogi idatzitakoetan, egia, irakurtzekoak dira: *Crise, la croisée des chemins* (Krisia, bidegurutzea), *Sauver les banques jusqu'à quand?* eta *En route vers la Grand Depression?*

“Egoera harrigarria dirudi, baina ez da -idatzi du Lordonek-. Zeren eta, finantza pribatuen krisia finantza publikoen krisi bihurtzen ikusi zen bezala, ondoren gertatu behar zuen metamorfosia, moneta krisi eta krisi politikoa barne, guzti hori 2007 amaieran aurreikusten baitzen”. Bistan dena, oker ari ziren, nahita edo nahi gabe, “txarrena gaingitu dugu” gutxienez hiru-tan esan dutenak.

Nahasmenaren erdian puntuz puntu hari logiko bat nabarmendu nahi du Lordonek. Puntuak gure kabuz laburtuta, 2007a baino lehen Europan ez zegoen zor publiko arazorik. Azken bi hamarkadetak krisiak beti finantzen arloko *shock*en ondorioz sortu dira, handik kutsatuz ekonomia erreala kredituaren mekanismoetan. Errezesio egoere-

Irudia Munduko Sindikatuen Federazioak (World Federation of Trade Unions, WFTU) erakusten du bere webgunean: maiatzaren 4an Greziako Langile Guzien Fronte Militanteke kideek Atenasko Finantz Ministerioa okupatu zuten. Bertan bilduei WFTUko idazkari nagusiorde Valentin Pachon argazkian eskubitan- mintzatu zitzaion. Mendebaldeko iritzi publikoari sinetsarazi egin zaio “etxeko lanak ondo egin ez dituen” Grezia salbatzeko mobilizatu direla azken asteotako neurri guztiak, Europako herritarrek Grezia salbatu behar dutelakoan. Baina atzean dagoen egia da bankuei bigarren salbamendua oparitu zaiela: lehen fasean zorretan zeuden beste bankuek sortutako arazoetan ito ez zitezen, oraingoan Estatuak bankuei zor dizkienak kobratu ahal izateko. Greziaren zor publikoaren %43 bankuek utzia da, %22 mutualitateen funtsek, %15 pentsio funtsek...

tan defizit publikoak handiagotzea derrigorrezkoa da. Estatuak defizita arindu beharrak dakar zergak igo eta zerbitzu publikoak gutxitu beharra.

Puntu horretan gaude, hain zuzen. Eskubiak eskatzen du edozer egitea merkatuak lasaitzeko -Estatuak zor publiko gehiago saldu ahal izan dezan, aurreko zorren konpromisoak betetzeko-. Ezkerrak aldarrikatzen du herritarrek ez sobera kaltetzea. Tirabira horretan gailbitza orain. Baina datu latz hau erantsita: finantzen arloak urteotan ezagutu duen araugabetzearen ondorioz, inork, ez politikoek eta ez beste agintariek, ez du aurkitzen tresnarik egunetik egunera sekulako aldaketak nozitzen dituen bilakaerari aurre egiteko.

Matxinada edo manipulazioa

Europar Batasunak onartu berri du egonkortze plan bat 750.000 milioi eurokoa, bere baitako edozein estatu larrialditik ateratzeko. Horietatik 60.000 direla EBk dirutan jar ditza-keenak, 250.000 Nazioarteko Diru Funtzak, eta gainerako 440.000ak Europako estatuen bermeei lotuta daudela. Zorretan estu dabilztan estatuak berak dira berme!

Jokaldiarekin Grezia salbatu nahi da hondoa jotzetik, esaten da. Baina kobratuko dutenak, ostera ere, bankuak, inbertsio funtsak eta gisa

bereko beste hartzekodunak izanen dira. Haien esku da zor publikoa.

Greziak ordainketak etengo bali-tu edozein enpresak egiten duen gisan, hartzekodun guztiekin nego-ziatu beharko luke, zorraren parte bat kitatzeko posibilitatea baztertu gabe. Baina oraingoa bezalako sal-bamendu operazio batekin bankuak eta inbertsio funtsak izango dira onuradunak; aldiz, estatuaren zerbitzuak gutxituko zaizkien herritarrek nozituko kalteak. Hauek ere ban-kuak bezain hartzekodunak izan arren. Horra finantza ponpa lanean.

Zer dela eta ezin ditu Greziak ordainketak eten? New York hiriak egin zuen, Kalifornia antzeko egoe-ra batean bizi da, izan dira aurrekari gehiago. Zorrak berrantolatzea edo

ordainketak eteteak ez du esan nahi hartzekodunek diru guztia galduko dutenik baizik eta ordainketak atze-ratuko direla... tartean zorren zati bat kitatutzat emanez, ingelesez *haircut* (ile mozketak) esaten zaiona.

Kontua da azken hamar urteotan zor publikoaren osaketa erabat aldatu dela, finantzen merkatuan urtu direlako zorrok, produktu batetik bestera pasatuz. Erakunde batek aurrean hartzekodun gutxi eta ezagunak dauzkanean zorra berriro negoziatu eta ordainketak atzeratzeko modua badauka, baina nola egin merkatuen liberalizazioa-rekin nork-noren-zer daukan ez dakienean?

Ororen buru, banku, inbertsio funts eta bestelako finantza egitu-

ren eskuetan daude gaur estatuak. “Herritarrok bankuen atzaparretan harrapatuta gaude?”, galdetzen du Lordonek, berak erantzuteko: “Bai”. Orduan, gizartearen bizimo-dua, biziraupena bera, hain neurri handian mugatzen duen tresna ezin da esku pribatueta egon. Naziona-lizatu beharra dago.

Lordonen hitzetan, Europak martxan jarri duen oraingo salba-mendu plana ondo aterako balitz, eta ez da segurua, bankuek herritar-ren gehiengoaren sakrifizioen biz-ka urrats berria emana izango luke-te herritarren ondasunak beren altxorretara eramateko. Horregatik, finantza erakundeek indar handie-gia hartu dutelako, alternatiba dago-enekoz ezin da izan haiei arau berriak ezartzea, zerga berriak. Tobin tasa famatua bera ere hutsa-ren hurrengoa litzateke finantzek herritarren eta erakundeen bizitzan hartu duten garrantziari egokitzeko.

Bitartean, aginte publikoek banka jabe pribatuari eskuetatik ken-tzea aurreikusita ez dagoenez, ondorengo hilabeteetako bi eszena-toki posible aurreikusi ditu Frédéric Lordonek. Bata, jendearen oldar-tzea, matxinada. Esan liteke Gre-zian herritar asko horretan dabilzala: besterik da zer lortu lezaketen.

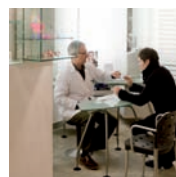
Bigarren aukera da finantzek estatuen bihotzei zuzenean eraso-tzea: jendea mobilizatzeke partez, merkatua astindu, finantza krisia larriagotu eta gobernuak behartu are neurri gogorragoak hartzera, herritarren bizkarretik.

Zer dio jendeak? Lasai dirudi, menturaz krisiak ez dio nahiko min egin... Laster igarriko dio. ■

ZINKUNEGI
OPTIKA

Hernani, 23 · 20004 Donostia · T. 943 420 624
info@zinkunegioptika.com
www.zinkunegioptika.com

Zerbitzua
Kalitatea
Garantia

